

שיח ושיג בפרשה

"ואברם כבד מאוד במקנה בכסף ובהב: "(יג, ב')

מסבירים את הפסוק הזה בדרך דרש כך שכל מה שהיה אברהם אבינו ע"ה היה צריך לעשות בדברים שקשורים לעולם הזה כגון: מקנה כסף או זהב הייתה נופלת עליו כבידות גדולה, כיוון שכל רצונו זה לעשות רק דברים של רוחניות שזה תורה ומצוות ומעשים טובים שהרי כשמדובר במצוות או רואים את אברהם אבינו ע"ה רץ גם בגיל מאה, וגם ביום השלישי למילתו, וגם כשהקב"ה מוציא חמה מנרתיקה וכן ואל הבקר רץ אברהם. וכן ידוע מה שכתב הבן איש חי זיע"א על הפסוק "מלך אסור ברהטים" ש'מלך' זה מלכו של עולם, 'אסור ברהטים' הכוונה שעם ישראל קשור לקב"ה בגלל שני ריצות (רהטים בארמית) שרץ אברהם אבינו ע"ה.

והיה מעשה עם שלושה גויים שלכל אחד מהם היה סכום גדול של כסף ופחדו שיגנבו להם את זה באכסניה ולכן החביאו את כספם בהחבא מתחת לאיזה עץ והלכו. והנה אחד הגוים אמר בליבו שרק חבריו יירדמו והוא ילך לקחת את כל הכסף לעצמו ויחביאו במקום אחר וכן עשה. ויגנוב את כל כספם, והנה השלושה הערבים הנ"ל באים לחפור כדי לקחת את אשר החביאו ויחשכו עיניהם כי לא מצאו את הכסף וכל אחד מהם צועק על חברו שהוא גנב את הכסף, כי לא היה איש איתם, וכן הגנב בעצמו צעק אליהם בצביעותו שהם גנבו את הכסף.

והלכו לבית משפט וסיפרו לשופט הערבי את כל הסיפור ויאמר להם השופט: וכי נביא אני? מנין לי לדעת, לכו לרבי כלפון הכהן והוא אולי ישפוט אתכם. מיד הלכו אליו שלושתם ויספרו לו ויאמר להם הרב: מנין לי לדעת תחזרו אל השופט כי אני לא נביא. וכשהלכו אל השופט הרב שלח שליח במהירות שיאמר לשופט להחזיר אותם אליו שוב וכן היה, כשהגיעו אל השופט אמר להם תחזרו אל הרב. חזרו אל הרב אמר להם הרב: למה באתם? הרי אמרתי שאיני נביא לכו אל השופט, ושוב פעם שלח הרב שליח אל השופט שיחזיר אותם אליו.

כשהגיעו אל השופט אמרו לו הרב אמר שהוא לא יודע. אמר להם השופט אף על פי כן תחזרו אל הרב. וחזרו אל הרב, אמר להם הרב שוב באתם מנין לי לדעת תחזרו אל השופט ואיך שיצאו משם קרא להם הרב והצביע על אחד מהם ואמר לו אתה הוא הגנב! אמר האיש לא אני הגנב ואז חקרוהו עד שהודה שהוא זה הגנב והכל בא על מקומו בשלום.

ויאמרו לרב מנין ידע זאת, אם זה נבואה למה שלוש פעמים הם היו צריכים לבא אליך ואם לא נבואה אז מנין. אמר להם הרב זה לא נבואה, אלא כשנכנסו פעם ראשונה ראיתי שנים מהם נכנסים מהר ואחד הולך לאט הבנתי שכנראה זה הגנב ולכן הוא לא ממחר. אבל אמרתי אולי הוא צולע וזה לא מרצונו לכן אמרתי להם ללכת ולפתע הוא היה הכי מהיר והיה הראשון בחוץ, ובפעם השנייה כשבאו, שוב פעם הוא אחרון וביציאה ראשון. וכן בפעם השלישית, שזה כבר חזקה ע"כ. ומה אנו יכולים ללמוד מהמעשה הזה, שכולם ראו כמובן את חכמת הרב, והיה קידוש ה' גדול:

אבל עוד דבר אפשר ללמוד, שכשאתה מגיע לבית הכנסת האם אתה ממחר להגיע ראשון, או לפחות מעשרה ראשונים, וכן בסיום התפילה האם אתה יוצא מעשרה אחרונים, או מעשרה ראשונים, וכן כשאתה הולך לשיעור תורה בדוק את עצמך כדי שלא תמָצא הגנב שבא אחרון, ויוצא ראשון:

(ובחרת בחיים – הרב יפתח סופר)

אהבת ישראל

קנאה מהצלחת זוגות

זוג שאינו מצליח בשלום ביתו, טבעי הדבר שעולה קנאתו בזוג המצליח. הקנאה פאן לא תוסיף - רק תגרע ותגרר מתח ועצבנות. צריך להבין, שהקדוש ברוך הוא דורש מכל אדם עבודה אחרת ומערים עליו נסיונות אחרים. אתה מתנסה בבציעות שלום בית - חברך מתנסה בנסיונות אחרים שאינך יודע עליהם בכלל. אסור לנו להרהר על סוגי הנסיונות שהקדוש ברוך הוא מעדיף שדוקא יהיו לנו ואתם נעבד אותו, ובפרט שהדבר תלוי בגלגולים הקודמים של האדם, ועל כל אדם גזור אפן תקונו במדק ובישר, ככתוב: "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". ואם כן, זהו טובתך ותקונך דוקא, ובאפן אחר לא פעלת ולא תקנת כלום אצלו ותברך. כל הנחת שלו ותברך, שתעשה את המטל עליך בתנאים אלו דוקא, ואם תחמד ותצפה לנתונים אחרים - לא מלאת תפקידך, וחברך להפך, לכו שמח בחלקך. ו"מה יתאוונ אדם חי, גבר על חטאו" - דרשו רבותינו: מה יתאוונ אדם על יסוריו די לו שהוא חי. ופרוש, די לו שהוא חי והוא מתקן במצבו הנוכחי בכל רגע ורגע, והוא לא סתם סובל יסורים ללא תכלית, אלא עץ שמעביר הוא במצבו דוקא ועושה המטל עליו לפי התנאים שבגדו, פועל ועושה ומתקן בכל רגע ורגע, פי לא יתאים לו מצב אחר.

ואמרו: "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה". והסביר הרבי מקוצק: שמא לא תפנה - שמא אין רצון ה' שתפנה, אלא תעבדהו באפני ההטרדה שאתה נתון בהם. ואף שלך נדמה, שלו היתה המציאות אחרת, היה טוב יותר ויכלתי לעבד את ה' ביותר. ואמרו, היכי דמי בעל תשובה באותה אשה, באותו מקום ובאותה שעה. דהינו, עובד ה' באמת זה שעובד את ה' עם אותה אשה שיש לו דוקא, ובאותו מקום שהוא גר בו, ובאותה עת שהוא נתון בה, ואינו דוחה עבודתו לאפשריות שמי יודע אם יגיעו אליו...

אמונה

לה על-ידי שבועת שקר נופל מאמונה. (ספר המידות)

נתינת מתנה לחתן (המשך)

כתב הדרשה (יו"ד סימן רמט) בשם רבנו מנחם: אשר שאלת האם מותר לקנות ספרים מן המעשר, כך אני רגיל להורות לבני אדם - כל מצוה שתבוא לידו, כגון להיות סנדק, או להכניס חתן וכלה לחופה וכיוצא בזה, אם לא היה יכולת בידו, ולא היה עושה אותה מצוה, יכול לקנות מן המעשר, אבל בלאו הכי אסור. ע"כ. משמע מדבריו, שאדם שהוזמן לחתונה ואין לו אפשרות לתת מתנה לחתן מכספו, ואם לא ישתמש במעשר, ימנע מללכת לחתונה, רשאי להשתמש במעשר כדי לקיים מצות שמחת חתן וכלה בממונו.

והנה הרמ"א (שם סעיף א) כתב בשם המהרי"ל, שאין לעשות מהמעשר שלו דבר מצוה, כגון נרות לבית הכנסת, או שאר מצוה, אלא יתן המעשר לעניים. ע"כ. ומדבריו משמע שמותר להשתמש בכספי מעשר אך ורק לצורך העניים, אבל לא לשאר צורכי מצוה, גם באופן שאין באפשרותו לקיים את המצוה מממונו.

נמצאנו למדים, שלפי דברי רבינו מנחם, אין צורך שמעות המעשר ילכו דווקא לעניים, אלא רשאי להשתמש בהם גם לצורך מצוות אחרות, באופן שאין לו אפשרות לקיים מצוות אלו מממונו. ואילו לדעת המהרי"ל, יש להשתמש במעשרות אך ורק לצורך העניים.

אולם עין רואה להרב באר הגולה (שם), שכתב לבאר דברי הרמ"א והמהרי"ל הנ"ל, שכל האיסור להשתמש בכספי מעשר לצורכי מצוה, היינו דווקא במצוה שבלאו הכי מחויב לעשותה, ורוצה לפטור עצמו ממנה על ידי כספי מעשר, דאינו רשאי לעשות כן. אבל אם רוצה לעשות בכספי מעשר מצוה שאינו חייב בה, רשאי. ע"כ. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

המזוזה החולה / בנימין ישראל

אלי חי בעיר לוד, יהודי מבוגר שסבל מבריאות לא תקינה בעקבות התקף הלב קשה. לאדם נמרץ כמותו היה זה עינוי של ממש לשכב בבית הרפואה ולהיות כבול אל מיטת חוליו. בנוסף לשכיבה חסרת המעש, סבל אלי מכאבים חזקים מאוד בלבו, ממש בלתי נסבלים.

במכתב השחרור מבית הרפואה הופיעו אזהרות אין ספור: לא להתרגז, לא להתאמץ, לטייל בחוף רק בבין הערביים, ועוד. אשתו של אלי בחנה את ההוראות ואלי זיהה על מבטה כי היא מתכוונת לאמץ את ההמלצות בקפידה. אלי שב לביתו יחד עם כאבי תופת שהתלוו אליו באשר הלך. בטיוליו, לפנות ערב כמובן, הוא צעד אט אט ונאנח מכאבים, נשען מדי כמה צעדים על חומה צדדית. לעתים, תפס את החומה בידיו ונשך שפתיים מכאב.

באחד מאותם טיולים, בדיוק ברגע של נשיכת שפתיים, צעד לקראתו ידידו שלמה. שלמה, שמזה כמה חודשים לא ראה את אלי, לא ידע מה עבר עליו. התנוחה בה ראה את אלי החרידה אותו מאוד. "אלי, מה שלומך? להיכן נעלמת? עברת משהו?" שאל שלמה.

משהו! אלי צחק לעצמו. קצת יותר ממה שהיה. הוא סיפר לחברו מה עבר ותיאר את כאבי התופת שמלווים אותו כידידים נאמנים שאינם נפרדים לרגע. "איני מאמין שאצא מזה", סיכם, נאנח מכאב חותך. "כנראה שכך נגזר עליי לסיים את חיי", גיחך בהומור שחור.

שלמה התעניין בטיפולים הרפואיים ובסוגי התרופות שהוצעו לאלי. אלי סיפר כי אין טיפול או תרופה הקשורים לבעייתו שלא ניסה. "הייתי אצל כל המומחים ולקחתי את כל התרופות. לבעיה שלי הפתרון זה רק המוות".

שלמה, שהנו חסיד חב"ד, שאל את אלי האם כבר כתב לרבי מליובאוויטש זצ"ל.

"לרבי מליובאוויטש? תהה אלי. "איני חסיד שלו. מה יש לי אתו? מעולם לא כתבתי לו כשהייתי בריא, ומדוע שאכתוב לו כעת?"

שלמה סיפר לאלי סיפורי מופת על אנשים נואשים שנושעו מברכות הרבי, אבל אלי לא מיהר להשתכנע. עם כל הכבוד, הוא איננו מכיר את הרבי, מעולם לא כתב לו וגם כעת לא נראה לו לכתוב אליו.

שלמה הציע לאלי שהוא, שלמה, יכתוב בשמו לרבי. אלי נאנח שוב והתכוון לכניעה אלגנטית. "בסדר תכתוב אתה. יודע מה?", הוסיף לאחר הרהור, "תן לי להוסיף כמה מילים בסוף".

המילים שבחר אלי להוסיף גרמו לשלמה להיחרד עד עמקי נשמתו. "רבי, כאבי הלב שלי איננו! אינני יכול לסבול יותר. התפלל עליי שאמות במהרה!". מהיכרותו של שלמה עם אלי הוא ידע כי אין טעם לבקש שישנה את מה שכתב. הוא שלח אפוא את המכתב ליעדו כמו שהוא.

בחלוף כמה שבועות, נחה בתיבת הדואר של אלי מעטפה ובה תשובה מהרבי ובה הורה הרבי לבדוק את מזוזות הבית. אלי הוריד את המזוזות מפתחי הבית ובטיול הקבוע שלו הגיע לביתו של הרב שרגא מלך קפלין (ז"ל, רבה הראשון של שכונת חב"ד בלוד) וביקש ממנו לבדוק אותן עבורו.

תגובת הרב קפלין למראה המזוזות הפתיעה את אלי. הרב קפלין פשוט חיך. "מדוע הרב מחייך?", לא הבין אלי.

הרב קפלין, שהכיר את סיפורו של אלי, אמר: "אתה ואחת המזוזות שלך חולים באותה מחלה". התשובה גרמה לאלי להשתומם עוד יותר. הרב קפלין הסביר מיד את כוונתו: "אתה חולה במחלת לב, ובמזוזה שלך המילה "לבבך" מחוקה. גם היא חולת לב..."

עוד באותו יום רכש אלי מזוזה חדשה ומהודרת במקום זו הפסולה וקבע אותה במקומה. למחרת בבוקר, קם אלי בכוחות מחודשים שלא הכיר. הוא היה מלא מרץ, כמו שהרגיש לפני שהכול התחיל. אשתו הביטה בו בתימהון גובר והולך. אזהרות הרופאים עמדו מול עיניה והיא חששה מאוד. "אלי, מה קרה?". השינוי בהתנהלותו של בעלה היה דרסטי. מאדם ממורמר וחולני שמפחד מכל תזוזה, הוא חזר באחת להיות בעלה הנמרץ והפעלתן שהיה כל השנים. "לאן אתה הולך?", חרדה למראה כוונתו לצאת מהבית בבוקרו של יום. "אתה חולה לב! שכחת?".

אלי סיפר לה על תשובתו של הרבי ועל המזוזה הפסולה שהוחלפה, אך כל זה עניין אותה כקליפת השום. "אל תגידי לי שהחבר החב"דניק הזה שלך הצליח לשכנע אותך בכל השטויות הללו... מספיק! עליך לשכב במיטה".

אלי שחש בתמורה העצומה שחלה בגופו שכנע את אשתו לנסוע עמו יחד לרופא, כדי להיבדק. הרופא לא אהב לערוך בדיקות ללא סיבה. "נשלם כמה שצריך", הבטיח לו אלי.

בדרך חזרה הביתה, אשתו של אלי כבר לא התווכחה על 'שטויותיו' של החבר. היא נוכחה במו עיניה לראות את כי אכן יש זיקה ברורה בין מזוזה 'בריאה' ללב בריא.